

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет гуманітарно-педагогічний
Кафедра слов'янської філології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан гуманітарно-педагогічного факультету

Людмила СТАНІСЛАВОВА

30 серпня 2024 року

СИЛАБУС

Навчальна дисципліна «**Основи журналістики**»

Для освітніх програм різних спеціальностей

Рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

Викладач	Горячок Інна Владиславівна
Профайл викладача	https://ksf.khnu.km.ua/page2.aspx?r=4&p=204
E-mail викладача	horiachokI@khmnu.edu.ua; _goria_@ukr.net
Контактний телефон	0677804291
Сторінка дисципліни в ІСУ	https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=4488
Консультації	Очні: вівторок, 14.00, ауд. 4-334; онлайн: за необхідністю та попередньою домовленістю

Характеристика дисципліни

Статус дисципліни	Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг		Кількість годин						Форма семестрового контролю			
				Кредити ЄКТС	Години	Аудиторні заняття				Семінарські заняття	Самостійна робота, в т.ч. ІРС	Курсовий проєкт	Курсова робота	залік	іспит
						Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття						
В	Д			4	120	51	34		17		69			+	
В	З			4	120	12	6		6		108			+	

Анотація навчальної дисципліни

Дисципліна «Основи журналістики» орієнтована на оволодіння студентами базовими навичками збору, аналізу та подачі інформації через різні медіа. Студенти вивчають основи написання журналістських текстів, опановують техніки інтерв'ю, репортажу, новинних жанрів, а також розвивають критичне мислення і здатність оцінювати достовірність інформації. Важливий акцент ставиться на дотриманні етичних норм, сучасних стандартів журналістики та використанні цифрових технологій для створення медіаконтенту. При викладанні дисципліни використовуються технології навчання традиційні та сучасні (інформаційно-комунікативні, інтерактивні тощо), зокрема лекції (із використанням методів навчання, візуалізації), практичні заняття, самостійна робота (підготовка до лекційних та практичних занять та виконання індивідуальних завдань).

Мета і завдання дисципліни

Мета дисципліни. Надати студентам фундаментальні знання та практичні навички, необхідні для успішної роботи в галузі журналістики. Метою є виховання професійних журналістів, здатних працювати в різних жанрах, дотримуючись етичних стандартів та враховуючи суспільну відповідальність.

Завдання дисципліни. Ознайомлення студентів з роллю та функціями журналістики у суспільстві. Формування навичок аналізу медійних текстів та критичного мислення щодо медіаінформації. Розвиток базових навичок написання та редагування журналістських матеріалів. Вивчення етичних норм і стандартів журналістської діяльності. Ознайомлення з сучасними тенденціями розвитку медіа та новими журналістськими форматами.

Очікувані результати навчання

Здобувач освіти, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: розуміти основні принципи та теорії журналістики; вміти збирати, аналізувати і перевіряти інформацію; писати чіткі, зрозумілі та професійні журналістські матеріали; вміти орієнтуватися в різних жанрах і стилях журналістики; використовувати сучасні цифрові інструменти та платформи для створення медіа контенту; дотримуватися етичних норм та бути відповідальними за поширювану інформацію.

Тематичний і календарний план вивчення дисципліни

№ тижня	Тема лекції*	Тема практичного заняття*	Самостійна робота здобувачів освіти		
			Зміст	Год	Література
1	2	3	4	5	6
1	«Основи журналістики» як наукова дисципліна про теоретико-методологічні проблеми фаху.	«Основи журналістики» як наукова дисципліна про теоретико-методологічні проблеми фаху.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 1. Підготовка до практичного заняття. Підготуватися до ТК 1	6	1, 2, 3, 4, 5, 6, 10, 11, 12, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23
2	Журналістика як система органів масової інформації.	Журналістика як система органів масової інформації.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 2. Підготовка до практичного заняття.	7	1, 2, 3, 4, 5, 6, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23
3	Журналістика як засіб масової інформації.	Журналістика як засіб масової інформації.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 3. Підготовка до практичного заняття. Підготовка до усного опитування 1.	8	1, 2, 3, 4, 5, 6, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23
4	Загальні та спеціальні функції журналістики. Тлумачення проблеми в	Загальні та спеціальні функції журналістики. Тлумачення проблеми в сучасній теорії	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 4. Підготовка до практичного заняття. ІДЗ-проект	8	1, 2, 3, 4, 5, 6, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23

	сучасній теорії журналістики.	журналістики.			
5	Метод журналістики. Загальні уявлення про метод. Загальнофілософські засади методу журналістики.	Метод журналістики. Загальні уявлення про метод. Загальнофілософські засади методу журналістики.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 5. Підготовка до практичного заняття.	8	1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23
6	Збирання зовнішньої інформації. Спостереження як метод збирання інформації та його види: відкрите і приховане, включене і невключене.	Збирання зовнішньої інформації. Спостереження як метод збирання інформації та його види: відкрите і приховане, включене і невключене.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 6. Підготовка до практичного заняття. Підготовка до усного опитування 2.	8	1, 2, 3, 4, 5, 6, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23
7	Виготовлення внутрішньої інформації. Публіцистика як серцевина, стрижень журналістики	Виготовлення внутрішньої інформації. Публіцистика як серцевина, стрижень журналістики	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 7. Підготовка до практичного заняття. ІДЗ-проект.	8	1, 2, 3, 4, 5, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23
8	Жанри та роди у журналістиці. Поділ літературної творчості на роди. Визначення епосу, лірики й драми.	Жанри та роди у журналістиці. Поділ літературної творчості на роди. Визначення епосу, лірики й драми.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 8. Підготовка до практичного заняття. Підготовка до усного опитування 3.	8	1, 2, 3, 4, 5, 6, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23
9	Журналіст як суб'єкт масово-інформаційної діяльності. Портрет професії журналіста.	Журналіст як суб'єкт масово-інформаційної діяльності. Портрет професії журналіста.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 9. Підготовка до контрольної роботи.	8	1, 2, 3, 4, 5, 6, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23

Примітка: * Лекції проводяться щотижня по 4 години, практичні заняття – щотижня по 2 години.

Політика дисципліни

Організація освітнього процесу в Університеті відповідає вимогам положень про організаційне і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу, освітній програмі та навчальному плану. Усі учасники освітнього процесу повинні дотримуватися правил академічної доброчесності (див. «Положення про систему забезпечення академічної доброчесності у Хмельницькому національному університеті», <https://cutt.ly/QMZTV0B>). Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати лекції і практичні заняття згідно з розкладом, не запізнюватися на заняття, усі домашні завдання і тести виконувати відповідно до графіка.

Пропущене практичне заняття здобувач освіти зобов'язаний опрацювати самостійно у повному обсязі і відзвітувати перед викладачем не пізніше, ніж за тиждень до атестації. До практичних занять здобувач освіти має підготуватися за відповідною темою і проявляти активність. При виконанні студентського проєкту з теми «Порівняльна характеристика двох мов» здобувач освіти має дотримуватися політики доброчесності. У разі наявності плагіату він отримує незадовільну оцінку і має виконати роботу за новою темою.

Здобувачі освіти мають можливість отримати знання з окремих тем курсу шляхом неформальної освіти і звернутися із заявою про перезарахування результатів неформальної освіти згідно з Положенням про порядок визнання та перезарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти у Хмельницькому національному університеті (<https://khmnu.edu.ua/wp-content/uploads/normatyvni-dokumenty/polozhennya/pro-poryadok-vuznannya-ta-perezarahuvannya-rezultativ-navchannya.pdf>; п. 4 Визнання і зарахування результатів навчання, набутих особою).

Критерії оцінювання результатів навчання

Засвоєння здобувачем освіти теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється шляхом усного / письмового опитуванням, тестування в MOODLE. Водночас оцінюється рівень практичних умінь шляхом виконання різноманітних аудиторних та домашніх завдань. Якщо здобувач освіти отримав негативну оцінку з якогось виду роботи, то він повинен ліквідувати заборгованість в установленому порядку.

Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за інституційною **чотирибальною** шкалою і виставляється в електронному журналі обліку успішності. Підсумковий контроль проводиться у формі іспиту. Підсумкова оцінка становить собою суму середньозваженого бала з оцінок, отриманих за всі види робіт протягом семестру (60% підсумкової оцінки – для денної форми навчання і 50 % підсумкової оцінки – для заочної форми навчання), і бала, отриманого у ході іспиту (40% підсумкової оцінки – для денної форми навчання і 50 % підсумкової оцінки – для заочної форми навчання).

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання здобувачів освіти денної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота			Самостійна робота	Семестровий контроль, залік
Практичні завдання (мінімум 4 оцінки)	Тестовий контроль (5 оцінок)	Контрольна робота (1 оцінка)	ІДЗ. Проект (1 оцінка)	Підсумковий контрольний захід
0,2	0,2	0,2	0,2	0,2

Співвідношення вітчизняної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інституційна шкала балів	Інституційна оцінка	Критерії оцінювання
A	4,75-5,00	5	Зараховано Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навиків. Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками. Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками. Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією. Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу,
B	4,25-4,74	4	
C	3,75-4,24	4	
D	3,25-3,74	3	
E	3.00-3,24	3	

				що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00-2,99	2	Незараховано	Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00-1,99	2		Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни.

Контрольні питання з дисципліни

1. Предмет, завдання та структура курсу «Основи журналістики».
2. Система знань журналіста.
3. Теорія журналістики як наука.
4. Об'єкт і предмет теорії журналістики.
5. Історія журналістики як наука.
6. Особливості освіти журналіста. Привабливі аспекти спеціальності та її труднощі.
7. Визначення і структура поняття «журналістика».
8. Засоби масової інформації, засоби масової комунікації, мас-медіа: особливості вживання і потрагування.
9. Журналістика як соціальний інститут.
10. Журналістика як галузь суспільно-політичної діяльності.
11. Журналістика як бізнес.
12. Журналістика як комунікація.
13. Журналістика як творчість.
14. Пропаганда та журналістика.
15. Епістемологічна сутність журналістики.
16. Журналістська деонтологія.
17. Журналістика як історія сучасності.
18. Поняття про інформацію. Головні етапи розвитку інформації.
19. Типологія соціальної інформації. Головні ознаки суспільно значущої інформації (СЗІ).
20. Масова інформація, її головні ознаки.
21. Зовнішній і внутрішній типи інформації.
22. Парадигми вагомості новин.
23. Джерела СЗІ.
24. Статистика як джерело СЗІ.
25. Середовище як джерело СЗІ.
26. Соціальний експеримент як джерело СЗІ.
27. Методи збирання СЗІ.
28. Спілкування як основний метод збору СЗІ.
29. Вивчення документів і джерел як метод збирання інформації в журналістиці.
30. Спостереження як метод збирання інформації та його види.
31. Підготовка до інтерв'ю як методу збирання інформації. Типи інтерв'ю. Правила інтерв'ю.
32. Листи читачів як джерело СЗІ та робота з ними.
33. Функції журналістики. Інформаційна, організаційна, ідеологічна, культурна і рекламно-довідкова функції.
34. Розважальна функція журналістики.
35. Функція "сторожового собаки" в журналістиці.
36. Функція формування громадської думки. Управління суспільством за допомогою формування громадської думки.
37. Журналіст як суб'єкт масово-інформаційної діяльності.
38. Соціальна позиція журналіста.
39. Гуманізм як синтез вимог до журналістської діяльності.
40. Демократизм як засада журналістики та його аспекти.
41. Патріотизм і його реалізація в журналістиці.

42. Оперативність і правдивість як засада журналістики.
43. Інтернаціоналізм і його аспекти в журналістиці.
44. Ефективність журналістської діяльності.
45. Художній, науковий і практичний типи мислення.
46. Чинники впливовості журналістських матеріалів.
47. Свобода слова, преси, творчості. Діалектика свободи та необхідності.
48. Поняття про цензуру.
49. Забезпечення свободи слова в законодавствах розвинутих країн та міжнародних документах.
50. Конституція України як гарант свободи преси й журналістської діяльності в нашій країні.
51. ЗМІ як репрезентанти держави, законодавчої та виконавчої влади, соціальних груп, партій.
52. Економічні фактори незалежності видання.
53. Чотири теорії преси (авторитарна, ліберальна, соціально-відповідальна, комуністична).
54. Типи газет (за В. Хагеманном).
55. Конститутивні ознаки газети (за Отто Гротом).
56. Аудіовізуальні ЗМІ (радіо, телебачення, Інтернет): загальна характеристика.
57. Радіожурналістика. Її головні ознаки.
58. Специфіка радіомовлення.
59. Тележурналістика, її переваги й недоліки.
60. Аудіовізуальні ЗМІ: Інтернет. Основні риси комп'ютерних газет.
61. Поняття про текст. Аспекти журналістського текстотворення.
62. Текст як матеріальний носій масової інформації.
63. Діахронія й синхронія тексту.
64. Поняття про інтертекстуальний процес.
65. Структура інтертексту.
66. Головні засоби організації газетного тексту.
67. Різниця між сюжетом художнього та журналістського текстів.
68. Типологія композиції газетного тексту.
69. Формальні елементи організації газетного тексту.
70. Жанр як аспект журналістського текстотворення.
71. Головні жанроутворювальні чинники.
72. Типологія предмета зображення в журналістиці.
73. Взаємозв'язок змісту і форми журналістського твору.
74. Інформаційні жанри: загальна характеристика.
75. Аналітичні жанри: загальна характеристика.
76. Художня публіцистика: загальна характеристика.
77. Жанрова типологія газетної журналістики.
78. Прийоми наочно-образного узагальнення.
79. Головні елементи структури публіцистичного твору.
80. Особисті якості журналіста як аспект журналістського текстотворення.
81. Аналітико-інтегруюча праця журналіста.
82. Вимоги до роботи з фактом.
83. Чинники змістово-формальної єдності.
84. Редакторська діяльність як творчість.
85. Типи журналістської освіти.
86. Журналістська освіта у Харкові й в Україні.
87. ЗМІ як система. Підсистеми журналістики.
88. Історична типологія журналістики.
89. Система ЗМІ за регіоном розповсюдження.
90. Система ЗМІ за характером аудиторії.
91. Державна підтримка як проблема журналістикознавства.

92. Журналістика в столиці і в провінціях.
93. Модель соціально відповідальної журналістики.
94. Інформаційні агентства й специфіка їх діяльності. Найбільші світові інформаційні агентства.
95. Прес-центри й прес-бюро: специфіка діяльності та функції.
96. Творчі спілки й міжнародні організації журналістів.
97. Інформаційне суспільство й його головні ознаки.
98. Поняття "інформаційний простір". Новітні електронні ЗМІ.
99. Інформаційний глобалізм.
100. Сучасна масово-інформаційна ситуація у світі і в Україні.
101. Перші у світі навчальні заклади, що розпочали підготовку журналістів.
102. Блокнот і диктофон у роботі журналіста.
103. М. Маклюен про ЗМК як рушійну силу в історії людства.
104. М. Маклюен про телебачення як про повернення до епохи усної комунікації і його вплив на людство.
105. «Чотири теорії преси» Ф. Сіберта, Р. Петерсона та І. Шрамма.
106. Сучасна масово-інформаційна ситуація з точки зору провідних вітчизняних медіакритиків.
107. Журналістика як соціальний інститут демократичного і тоталітарного суспільства.
108. Стилїстика сучасної журналістики.
109. Якісна, масова і «жовта» преса.
110. Історія виникнення терміну "жовта преса".
111. Репортаж. Етапи роботи над репортажем.
112. Замітка. Головні відмінності між заміткою і репортажем.
113. Інтерв'ю як інформаційний журналістський жанр.
114. Стаття. Обов'язкові елементи статті.
115. Коментар: загальна характеристика.
116. Рецензія. Структурно-необхідні компоненти рецензії. Видирецензії.
117. Нарис і його стильові ознаки.
118. Памфлет. Головні відмінності між памфлетом та фейлетоном.
119. Есе. Художні та публіцистичні прийоми самовираження в есе.

Рекомендована література

Основна література

1. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості: Підручник. Львів : ПАІС, 2004. 268 с.
2. Карпенко В. Журналістика: Основи професійної комунікації: Навчальний посібник для вузів. Київ : Нора-прінт, 2002. 348 с.
3. Чекмишев О. Основи журналістики. ВЦ «Академія», 2021. 168 с.

Додаткова

4. Вайшенберг З. Новинна журналістика: Навчальний посібник. Київ: Академія української преси, Цент вільної преси, 2004. 262 с.
5. Владимиров В. Журналістика, особа, суспільство: проблема розуміння. Київ: КНУ ім. Т. Шевченка, 2003. 220 с.
6. Гетьманець М. Сучасний словник літератури і журналістики. Харків: Прапор, 2009. 384 с.
7. Горячок І. Виникнення й розвиток соціальних мереж. Славїстичні студії: лінгвістика, літературознавство, дидактика : збірник наукових праць. Хмельницький : ФОП Бідюк Є. І., 2021. Випуск дев'ятий. С. 64–67.
8. Горячок І. Медіа міста Хмельницького. Славїстичні студії: лінгвістика, літературознавство, дидактика : збірник наукових праць. Хмельницький: ФОП Бідюк Є. І.

2020. Випуск восьмий. С. 46–51.

9. Горячок І. Метод «маски» як нетрадиційний спосіб одержання інформації). *Соціокомунікаційна наука в парадигмі смислових трансформацій: тренди освіти і професійної діяльності: Матеріали І Міжнародної науково-практичної конференції*. Ірпінь: УДФС України, 2021. Вип. І. С. 40-42

10. Горячок І. Методи одержання інформації в журналістській діяльності. *Славистичні студії: лінгвістика, літературознавство, дидактика : збірник наукових праць*. Хмельницький : ФОП Бідюк Є. І., 2021. Випуск десятий. С. 44–47.

11. Горячок І. Українська публіцистика в літературознавстві : суть поняття, функції, значення. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства : зб. наукових праць*. Хмельницький, 2020. Випуск 20. С. 33–36.

12. Горячок І.В. Теоретична модель публіцистики: рецепція основних жанрів у літературознавстві *The European Economic and Social Studies Kielce, Poland Publisher: European Association for the Promotion of Science, 2013. С. 22–32.*

13. Горячок Інна. Система жанрів та особливості їх функціонування в інтернет-виданні «Українська правда». *Славистичні студії: лінгвістика, літературознавство, дидактика : збірник наукових праць*. Хмельницький, 2022. Випуск 11. С. 63-69

14. Гоян О. Основи радіожурналістики і радіоменеджменту: Підручник. Київ: Веселка, 2004. 245 с.

15. Гриценко О., Кривошея Г., Шкляр В. Основи теорії журналістської діяльності. Київ: Інститут лінгвістики і права, 2000. 340 с.

16. Дмитровський З. Телевізійна інформація: теорія і практика: Навчальний посібник. Львів: Вид. центр ЛНУ ім. І.Франка, 2002. 128 с.

17. Іванов В. Соціологія масової комунікації: Навчальний посібник. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2000. 210 с.

18. Капелюшний А. Практичний посібник-довідник журналіста: Редагування в ЗМІ: Аналіз і перевірка фактичного матеріалу. Львів: ПАІС, 2004. 575 с.

19. Корню Д. Етика засобів масової інформації / Пер. з франц. С. Гринцевич. Київ: КІС, 2004. 130 с.

20. Михайлин І. Історія української журналістики. Період становлення: від журналістики в Україні до української журналістики: Підручник для вищої школи. Харків: Прапор, 2005. 320 с.

21. Мурікан Ж. Журналістське розслідування. Київ: ІМІ, 2003. 200 с.

22. Чічановський А. Новина в журналістиці. Київ: Грамота, 2003. 48 с.

23. Шаповал Ю. Телевізійна публіцистика: Методологія, методи, майстерність. Львів: Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2002. 233с.

Інформаційні ресурси:

1. 1. Модульне середовище для навчання (розміщені усі необхідні матеріали з дисципліни). Пошук – Кафедра слов'янської філології, «Основи журналістики (Горячок І. В.)». <https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=4488>

2. Електронна бібліотека університету. URL : http://lib.khnu.km.ua/asp/php_f/plage_lib.php.

3. Інституційний репозитарій ХНУ. URL : <https://library.khmnu.edu.ua/#>.

Викладач _____ Інна ГОРЯЧОК

Завкафедри _____ Неля ПОДЛЕВСЬКА